

Vigdis Hjorth (Katriina Huttunen): Toisto

Koti (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/>)

/ Vigdis Hjorth (Katriina Huttunen): Toisto (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net:443/vigdis-hjorth-toisto/>)

Vigdis Hjorth (Katriina Huttunen): Toisto

RIITTA VAISMAA – Häpeän pelko vai oma lapsi

Vigdis Hjorthin pienoisromaanin *Toisto* nimi tulee perustelluksi monin tavoin. Kirjailija on käsitellyt kahdessa aiemmassa romaanissaan *Perintötekijät* (2019) ja *Onko äiti kuollut* (2021) samaa tai samantyyppistä teemaa kuin *Toistossa*. Kaikissa kolmessa polttopisteenä on seksuaalinen väkivalta tai hyväksikäyttö ja uhrina nuori tyttö. Samoin perhedynamiikka on toistuva teema. *Toisto* lienee kirjoitettu trilogian kolmantenneksi osaksi, mutta sen voi mainiosti lukea itsenäisenä teoksena.

Hjorth käyttää toistoa ilmaisunsa tehokeinona, jopa useammalla tavalla. *Toistossa* minäkertoja kuvaa ahdistavia teiniaikojaan kertomalla lähes samanlaisia nuoren tytön kokemuksia uudestaan ja uudestaan. Se on kirjailijan oivaltava tapa purkaa tapahtunutta. Lisäksi kerronnassa toistuu identtisiä lauseita tai ilmaisuja, mikä kiinnostavasti korostaa tapahtumien toisteisuutta ja luo painoa piinaaville tapahtumille ja tunteille.

Hjorth kuvaa myös itse toistoa heti *Toiston* alussa, kun lukijalla ei vielä ole täyttä käsitystä tytön kokemasta. Minäkertoja on mökillään ja kulkee metsässä, missä tapahtumat alkavat nousta mieleen 48 vuotta teiniaikojen jälkeen. Kertoja pitää toistoa tervehdyttävänä ja uskaltaa sen kautta lähestyä kipeitä asioita. Hjorth sanoo toiston tuovan vakavuutta.

” — Niin kävi joka vuosi tähän aikaan, se toistui, ja toisto on olemassaolon vakavuutta. Toivo on kuin uusi vaate – jäykkä, kireä, kiiltävä – mutta jos et ole käyttänyt sitä, et tiedä sopiiko se tai pukeeko se, kun taas muisto on kuin käytetty vaate: olipa se miten upea tahansa, se ei enää mahdu, koka olet kasvanut siitä ulos. Mutta toisto on kuin kulumaton vaate, se istuu napakasti ja hellästi, ei purista eikä roiku. Olin iloinen, etten toivonut mitään, mutta mitä sitten pelkäsin?”

Kertoja lähtee metsämökiltään yliopiston joululaulukonserttiin, koska on näin luvannut alttoviulua soittavalle ystävälleen. Hän huomaa siinäkin toiston. Hän on ollut konsertissa myös kolmena aiempana marraskuuna. Konsertista lähtee toisteinen ajatusmatka kertojan teiniaikaan ja koko elämään. Hänen viereensä musiikkisaliin tulee perhe, jonka noin 16-vuotias tytär on paikalla selvästi vastentahtoisesti. Vanhempien ilmeinen määräysvalta tyttöön sysää kertojan omat muistot liikkeelle, saa tämän katsomaan nuorta itseään.

Kertoja on perheen vanhin tytär. Keskiluokkaiseen perheeseen kuuluvat myös vahemmat, isovelji ja kaksi pikkusisikoa. Teini-ikäinen tytär on äidin kohtuuttoman silmälläpidon ja valvonnan kohteena. Äiti on aiemminkin suhtautunut vanhimpaan tyttärensä oudon holhoavasti ja epäluuloisesti. Kun työstä on tulossa nainen, äidin käytös muuttuu

hysteriseksi, jopa vainoharhaiseksi. Tyttö huomaa, että äiti pelkää jotakin. Ei vain sitä, että työstä on tulossa aikuinen, vaan sitä, mitä aikuisuuden kokemukset voivat nostaa pintaan jostakin aiemmin tapahtuneesta, josta äidillä on epäilyksensä mutta jonka hän haluaa kieltää.

Tyttö joutuu elämään äidin ainaisen painostavan kontrollin alaisena. Tyttö ei ymmärrä, miksi hänen pitää elää toisin kuin muiden nuorten. Kun tyttö lähtee kavereiden luo, äiti tenttaa perusteellisesti, keitä tyttö tapaa, onko paikalla poikia, käytetäänkö alkoholia, tupakoidaanko. Kotiinpaluu aika on ehdoton.

Välillä isä kivahtaa äidille, että tämän pitää jättää tyttö rauhaan. Se helpottaa, mutta samalla siihen liittyy jotakin selittämätöntä ja outoa, kuten koko elämään isän kanssa. Vaikka isä tavallaan puolustaa tyttöä, silti tämä kokee epävarmuutta ja erillisyyttä isään eikä esim. halua olla isän kanssa kahden.

Tyttö haluaa elää ja toimia kuten muutkin. Hjorth kuvaa riipaisevasti, miten tämä edellyttää valehtelemista. Jos ollaan menossa bileisiin, äidille kerrotaan, että mennään tekemään koulun ryhmätyötä. Parempi pusero piilotetaan reppuun, samoin meikit. Itse meikkipussi jää näkyvästi tytön huoneeseen, missä kontrolloiva äiti sen näkee. Äiti on keittiön ikkunassa niin tytön lähtiessä kuin palatessakin, mikä korostaa tytön tuntemaa ahdistusta. Äiti on heti oven takana loputtomine kysymyksineen. Äiti käy käsiksi tyttöön ja haastelee mahdollista tupakkaa tai alkoholia. Äiti tietää, keiden kavereiden vanhemmat tupakoivat, joten tyttö kertoo olleensa juuri siellä.

Tyttö haluaa luonnollisesti kokea saman kuin muutkin teinit. Hän haluaa ensimmäisen suudelman, ensimmäisen humalan, ensimmäisen poikaystävän, kaikki elämän riemut. Myös ekan kerran, mikä surkukupaisuudessaan on *Toiston* hauskimpia kohtia. Kirjallisesti lahjakas tyttö kuvittelee todellisten tapahtumien vastaisesti ihanteellisen ekan kerran ja kirjoittaa sen yksityiskohtaisesti päiväkirjaansa. Vanhemmat lukevat patjan alle piilotetun päiväkirjan, ja tästä muotoutuu *Toiston* kulminaatiopiste. Isä juo itsensä humalaan ja lähtee kapakkaan, äiti ryntää syyttämään tyttöä isän lähdöstä kotoa. Kun isä palaa ympärikännissä, hän sanoo *Toiston* vanhempien ainoan inhimillisen kommentin huoatessaan, ettei ihmisenä oleminen ole helppoa.

Kertoja kokee tytön jo tuolloin aavistaneen jotakin, mikä kuitenkin jää hautumaan jonnekin mielen syövereihin. Tästä lähtien työllä kuitenkin on jonkinlainen yliote vanhempiinsa. Tapahtumassa kulminoituu myös äidin ja isän suhde. Äiti saa ajallaan

vahvistuksen epäilyilleen, mutta 1970-luvun ilmapiirissä äiti ei kuitenkaan voi jättää isää, josta hän on taloudellisesti täysin riippuvainen. Tätäkin suurempi ongelma olisi erosta koituva häpeä. Puhumattakaan häpeästä, joka seuraisi itse tapahtumien tulosta julki. Kylmät väreet kulkevat kehon läpi, kun lukee Hjorthin kuvausta siitä, miten häpeän pelko on merkittävämpi kuin oma lapsi.

Häpeän pelossa vanhemmat joutuvat elämään lopun ikäänsä. Tytöstä kasvaa menestyvä kirjailija, jonka jokaista teosta vanhemmat pelkäävät. Jospa tytär kirjoittaa synkstä salaisuudesta. Äiti haluaa tietää – kun tuttavat kyselevät – miksi tytär kirjoittaa paljon seksistä. Itse he väittävät, etteivät lue tyttären kirjoja.

Aikuisena tytär yrittää koota perheen, jotta peitetyt salaisuudet olisi voitu yhdessä käsitellä. Vanhemmat kieltävät edelleen kaiken. Erityisen raaka on sisarusten suhtautuminen. He valitsevat puolensa. Hjorth kirjoittaa valheesta ja totuudesta. Tässä perheessä kaikki valehtelevat.

”On olemassa surua, niin koettua kipua että se puistattaa, he ajoivat minut pois luotaan, ja sitten he syyttivät minua kun lähdin.”

Toiston lopussa kertoja kohtaa 16-vuotiaan itsensä, joka edelleen vapisee ja pelkää. Kohtaaminen on kuitenkin nyt mahdollista.

”Ja minä syleilin häntä ja hän antautui syleiltäväksi ja syleilyn silmänräpäys kumosi ajan, kelloni matematiikka ja mekaniikka lakkasivat toimimasta, sillä tämä ei ollut piste viivalla, ei kehällä, tämä suilmänräpäys oli syvä, täytetty, loppumaton ja kaikkea tätä.”

Hjorthin ilmaisu on kauheuttakin kuvatessaan kuulasta ja kirkasta. Vaikka virkkeet ovat ajoittain lähes sivun mittaisia, niiden seuraaminen ei ole vaikeaa, päin vastoin. Katriina Huttusen suomennos tekee kauneudessaan oikeutta *Toiston* kertojalle, oli hän sitten 16-vuotias tai 48 vuotta vanhempi.

Vigdis Hjorth: *Toisto* (Gjentakelsen). Suom. Katriina Huttunen. S&S 2024. 160 s.

Riitta Vaismaa on kirjallisuuskriitikko

« Previous:

Virginia Woolf (suom Kirsti Simonsuuri):
Orlando (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/virginia-woolf-orlando-2/>)

Next:»

Jamaica Kincaid (suom Kaijamari ja Helka
Sivill): Puutarhani
(<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/jamaica-kincaid-puutarhani/>)

admin

Vastaa

Viesti

Nimi

Sähköposti

Lähetä viesti

This site uses Akismet to reduce spam. [Learn how your comment data is processed \(https://akismet.com/privacy/\)](https://akismet.com/privacy/).

Spefi -romaaneja (Tomi Sirviö)

Bram Stoker: Draculan vieras ja muita kauhukertomuksia (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/bram-stoker-draculan-vieras-ja-muita-kauhukertomuksia/>)

Proudly powered by WordPress (<https://wordpress.org>) | Theme: Content (<https://spicethemes.com>) by
SpiceThemes
